

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

Η ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΩΝ ΖΩΓΡΑΦΩΝ

Ίωβ και Γεράρδος Μπέρκ-Χένδεν. Δυό άνετρα που κανονίζουν τη ζωή ενός ανθρώπου. Όπου τ' ένα άνετρο άνατρέπει τ' άλλο. Πώς σκαμνίστηκε η σταθερότητα ενός μεγάλου καλλιτέχνη. Η εικόνα των ελλέκτορες. Ένα τεχνασμα τού Γεράρδου. Οι φέροι και η δειλία τού Ίωβ. Η μεγάλη εύνοια τού ελλέκτορες. Τα κακά προαιδέματα. κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΩΝ περισσότερο καλλιτεχνών η ζωή παρουσιάζει πολλές φορές αληθινά μεταστροφιακά περιπέτειες. Μα η ζωή των δυό φημισμένων Γερμανών ζωγράφων τού 17ου αιώνου, των αδελφών Ίωβ και Γεράρδου Μπέρκ-Χένδεν μοιάζει σαν ένα τραγικό παραμύθι.

Από τους δυό αδελφούς, ο Ίωβ ήταν ο μεγαλύτερος. Εργαζόταν στην αρχή ως βιβλιοδέτης, μα, αντί ν' απασχολείται με τα βιβλία που τού παρέδιδαν για να δένη, τού άρεσε περισσότερο ν' αντιγράφει, όπως εικόνες έφεταν στον τόπο του. Η αντίγραφος των αυτών όμως ήταν τόσο επιτυχημένες, ώστε στο τέλος ο ντόπος παρήγαγε τη βιβλιοδετική και έγινε ζωγράφος. Έπειτα δέ από λίγο καιρό, πήγε κοντά του και τόν μικρότερο αδελφό του, τόν Γεράρδο, ο οποίος είχε επίσης κλίση προς τη ζωγραφική.

Δυό άνετρα έπαιξαν μεγάλο ρόλο στη ζωή τού Ίωβ Μπέρκ-Χένδεν. Δυό άνετρα, τα οποία ο ζωγράφος είδε σε διάστημα δωδεκα έτων.

Την πρώτη φορά ο Ίωβ άνειροδόχησε, ότι τάχα είχε βγάλει φτερά στις πλάτες του και ότι πετούσε ψηλά στον ούρανό.

Ο ζωγράφος έδωσε μονάχος του την εξήγησι στο άνετρο που είχε ιδεί. Πίστεψε δηλαδή πως ήταν προορισμένος ν' άνιωνοθή με τα φτερά της τέχνης έπάνω από τους άντιπάλους του και να προσηγγισή τα όρια της τελειότητας, στα οποία κανείς ως τότε δέν είχε φτάσει.

Έτσι ο Ίωβ, έχοντας τριπλή πεποίθησι στ' άνετρό του, άρχισε να εργάζεται με ζήλο, για να γίνει τέλειος. Κι' άν δέν κατούθωσε να φθάσει στην τελειότητα, έγινε όμως ένας από τους καλύτερους ζωγράφους της εποχής του.

Σ' όλο αυτό το διάστημα, ο Γεράρδος εργαζότανε διπλά στον αδελφό του. Σιγά-σιγά έγινε κι' αυτός τόσο καλός ζωγράφος, όσο ήταν και ο Ίωβ, και τότε οι δυό αδελφοί έφτιαξαν από την παιδικία τους για να βρούνε την ήγη των. Έννοείται, ότι εκείνος που είχε την προπονοβία μεταξύ τους, ήταν πάντοτε ο Ίωβ, ο Ίωβ ο οποίος, πιστεύοντας αξιόλογη στα άνετρό του, θεωρούσε τη γη πολύ στενή για να χωρέση τη δόξα του.

Μα τότε, έξαφνα, ένα δεύτερο άνετρο ήρθε να καταρρίψει με μια δολιχόνη εκείνο το όραμα οικοδομίου των έλλιδων, που ο Ίωβ είχε σφριξεί έπάνω στο πρώτο του άνετρο. Οι δυό αδελφοί βρισκότανε στην Κολωνία, όταν ο Ίωβ άνειροδόχησε, ότι καθώς περνούσε μέσα από ένα δάσος, πιάστηκε έξωφρα από τα κλαδιά ενός δένδρου και, πέφτοντας άπ' αυτό, γίνθηκε κομμάτι. Ο άμοιος ζωγράφος έδωσε και πάλι μύθος του την εξήγησι και στο άνετρο του αυτό. Πίστεψε δηλαδή, ότι η μοίρα τον είχε καταδικάσει να σφραμαχισθί στη μέση του σταθίου του και ότι κάποια καταστροφή θα τόν εμπόδιζε να τραβήξει προς τη δόξα!

Από την ήμερα εκείνη, μα άλλοοτη δειλία κατέλαβε τόν φτωχόν τόν Ίωβ. Μία δειλία, η οποία τού συνέτριβε όλη του τη ζωτικότητα και τού έκοβε όλο του τόν ζήλο. Τότε ο Γεράρδος, βλέποντας την κατάσταση τού αδελφού του, άνέλαβε την προπονοβία και έπεισε τόν Ίωβ να τόν ακολουθήσει.

Έτσιγαν έτσι στο Κόμπλεντζ, στη Μαγεντία, στο Μάνχαϊμ και στο τέλος έφτασαν στη Χαϊδελβέργη. Άπ' όπου κι' άν πέρασαν, σημείωσαν άνοκετά επιτυχίες, και στη Χαϊδελβέργη ο Γεράρδος έφτότεινε στον αδελφό του να παρουσιασθούν στον ελλέκτορα, τόν ήγεμόνα της περιφέρειας, γιατί, ως γνωστόν, στις προασμένες εκείνες εποχές οι βασιλείς και οι άρ-

χοντες προστάτανε και ένόμισαν τους καλλιτέχνες.

Μα ο Ίωβ με κανένα τρόπο δέν δεχότανε να παρουσιασθή στον ελλέκτορα. Και όμως, η τύχη τούς είχε φέρει πολλές φορές εμπρός στον ήγεμόνα, ο οποίος, μανιώδης κινήτος όπως ήταν, έβγαυνε συχνά στους δρόμους μαζί με την ακολουθία του, για να πιάσθί στο κινήρι. Τόσο συχνά μάλιστα τόν έβλεπαν οι δυό αδελφοί, ώστε ζωγράφιαν ένα μεγάλο πίνακα, ο οποίος παρήτανε τόν ελλέκτορα με την μεγαλοπρεπή κινήριτι της συνοδείας. Όταν δέ η εικόνα αυτή τελείωσε, έδαν τότε ότι ήτοι η καλύτερη από όσες είχαν φτιάξει ως τότε.

Ο Γεράρδος έπρότεινε τότε και πάλι στον αδελφό του να παρουσιασθούν στον ελλέκτορα μαζί με τόν πίνακά τους, μα ο Ίωβ και πάλι άπέκρουσε την πρότασί του. Στο τέλος οι δυό αδελφοί άπεφάσαν να τοποθετήσουν τόν δρόμο τού έργου τους, ώστε να τόν ιδή ο ελλέκτορας. Μα την ήμερα που έφτόκειτο να εκτελεσθούν τόν σχεδίου τους, ο Ίωβ έφτασε άπ' την πόλι και πήγε και κρύφτηκε σ' ένα κοντινό χωριούδάκι: φοβότανε μήπως τά πράξη στα πρόσω άνσημη τροπή.

Όστόσο, όλα πήγαν και ν' έρχην. Ο Γεράρδος τοποθέτησε την εικόνα σε μία στροφή του δρόμου έξω άπ' την πόλι και ο ίδιος κρύφτηκε λίγο πιο πέρα, πίσω από μερικούς θάμνους. Ο ελλέκτορας είδε πράγματι, καθώς περνούσε από εκεί με την ακολουθία του, τόν άριστοεργηματιώ έργου και άνευόμισσε άμεσα τόν έαντο τόν ζωγραφισμένο σ' αυτό. Οι άλλοι άρχοντες που τόν συνώδευαν, άνευόμισαν κι' αυτοί επίσης ένας-ένας, τόν έαντο τους. Στάθηκαν τότε όλοι να άρχισαν να έβδελώνουν με τριπλή φρονή τόν ταλέντο τού άγνωστού ζωγράφου, ο οποίος είχε φιλοτεχνήσει ένα τέτοιο άπεροχο έργο.

Την ίδια στιγμή, δυό από τους οπαδούς τού ελλέκτορος άνευόμισαν τόν Γεράρδο πίσω από τους θάμνους. Τόν ώδηγησαν εμπρός στον αρχηγό, ο οποίος τόν συνειζώμη θερμά. Ο καλός Γεράρδος είπε τότε, ότι τόν πίνακά του τόν είχε εκτελέσει μαζί με τόν αδελφό του, ο οποίος μάλιστα είχε ζωγραφίσει τα καλύτερα μέρη του. Έννοείται, ότι έλεγε ψέμματα, γιατί από τότε που είχε ιδεί τόν δεύτερο άνετρό του, ο Ίωβ ζωγράφιζε με πολύ μεγάλη δυσκολία. Όστόσο ο ελλέκτορας τόν πίστεψε και τού παρηγγείλε να πιάσθί την έπομένη μαζί με τόν αδελφό του στο άνάκτορό του.

Πράγματι την έπομένη οι δυό αδελφοί παρουσιάστηκαν εμπρός στον ελλέκτορα και τόν ίδιο βράδυ ο θησαυροφύλαξ τού άρχοντος πήγε στους καλλιτέχνες ένα μεγάλο ποσό, κατά διαταγή τού άνδέντου του. Την έπομένη δέ οι δυό αδελφοί είδοποιήθηκαν, ότι ο ελλέκτορας τούς παραχαώρησε ιδιαίτερο διαμέρισμα τόν άνάκτορό του για να κατοικήσουν. Τα πράγματα πήγαναν λοιπόν περιφραμα και ο Ίωβ είχε άρχισί να ξεχνά τις σκοτεινές τόν σκέψεις.

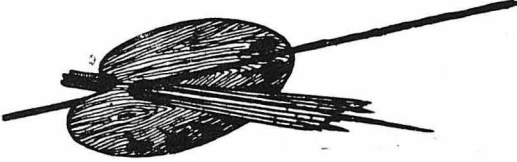
Την μεθεπομένη πάλι, ο ελλέκτορας τούς εξεδήλωσε και πάλι την εύνοιά του. Είδοποιήσε με τόν άνάκτορα τόν τους δυό αδελφούς, ότι τους προσκαώλισε στα κινήρια του και ότι κάθε φορά που θα πήγαναν στο κινήρι, μπορούσαν να διαλέξουν από τόν σταβίλο τών άνακτορων όποια άλογα θά τους άρεσαν.

Στο άκουσμα της προσκλήσεως αυτής, ο Γεράρδος, ο οποίος άγαποσε πολύ τις άριστοεργηματικές διασκεδάσεις, πήγε να τρελλάθί από τη χαρά του. Μα ο άμοιος ο Ίωβ λίγο έλειψε να λιποθυμήσει. Γιατί τόν κακό άνετρο τού όθιβε έξωφρα πάλι στη μνήμη του, και πίστεψε ότι την πρώτη φορά που θα πήγανε κινήρι, θα κρεμότανε από τα κλαδιά ενός δένδρου και θα κατασπαζότανε, όπως άλλοτε ο Άβσαλωμ. Και τόν άποτέλεσμα ήταν ότι ο μόν Γεράρδος πήγε τόν κινήρι, ο Ίωβ όμως έμεινε κλεισμένος μέσα στο άτελιέ του.

Την πρώτη μέρα ο ελλέκτορας δέν άντελήφθη την άπουσία τού Ίωβ. Τη δεύτερη μέρα όμως την παρητήρησε, και την τρίτη μέρα παρα-

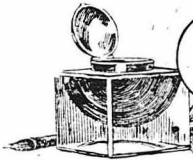
Ο Ίωβ Μπέρκ Χένδεν

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΑΙΟ ΕΝΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΟΥ

Του Κέρμης ΓΡΙΟΥΖΠΕ ΠΕΚΚΙΟ

Η ΕΛΛΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΑΡ ΤΟΥ 1825

Η χαρμάνες των σημερινών Έλλήνων. Ένα γεύμα στις πηγές του Παμίσου. Στην Καλαμάτα. Η περιέργεια των κατωικών. Ο πρίγκιψ Άλέξ. Μαυροκορδάτος. Γιατί φορούσε σχισμένα ρούχα. Το πνεύμα και η έτοιμότητά του. Ο Μαυροκορδάτος ως πολιτικός. Ο Κουντουριώτης. Η βουίεσ του υπέρ της πατρίδος. Η τελευταία πολεμική άποτυχιχ, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Όταν θέλουν να καλέσουν τους πιστούς στην εκκλησία, οι σημερινοί Έλληνες χτυπούν ένα κομμάτι σιδήρου πούχουν καρφωμένο στην πόρτα κάθε εκκλησίας. Το σίδερο αυτό το χτυπούν με πέτρες.

Μιά από τις τοποθεσίες της χώρας αυτής που μου άφησε λαμπρή εντύπωση, είναι και η πηγή του ποταμού Παμίσου. Σταματήσαμε κοντά στις πηγές για να γευματίσουμε με έληές, σκόρδα και τυρί από γάλα γιδιών. Μισοτάι μας είχαμε ένα καταπράσινο λιβάδι, κοντά στο οποίο εκτελούσε ένα χρονατάλινο ρούκι. Μου είπαν ότι την τοποθεσία αυτή την είχαν σε μεγάλη εκτίμηση και οι αρχαίοι, οι όποιοι την θεωρούσαν καταλιηρότατη για τα μικρά άρροστα παιδιά.

Στην Ελλάδα εν γένει υπάρχουν πολυάριθμα ρούκια, άφθονες πηγές, ποιητικές κοιλάδες και πανήγυρα άδυσσερότατα δέντρα. Η Τουρκική τιρανάνια, που δουζένισσε τόσες καταστροφές στην Ελλάδα, δεν της άφησε ποιά μόνο τη γή και τ' ήλιο της.

Άλομασίσαμε να φάγαμε για την Καλαμάτα, προκειμένου να συναντήσουμε εκεί τον Πρόεδρο της Κυβερνήσεως και τον Άλέξ.

Πενέθηκε γι' αυτό με κάποια ασπιρότητα στο Γεράδο.

Ο φροχός καλλιτέχνης πήγε και άνεβαινώσε στον άδελφό του τι του είχε πεί ο εκλέκτορ. Προσπάθησε να τον πείσει ότι οι φάβει του ήταν άνοητοι και του παρέστησε ότι μ' αυτόν τον τρόπο καταστρέφει το στάδιό τους, γιατί δυσχερατίσσε τον εκλέκτορα.

Εκείνη τη νύχτα ο άμοιος ο Γούβ δεν κοιμήθηκε καθόλου. Στεφογονίζε επάνω στο κρεβάτι του, αγωνιώδης, δεν ήξερε τι να κάνει. Την έσπυμένη όμοσ εδύλωσε στον άδελφό του, ότι είχε άπομασίσει να πάη κ' αυτός στο κινήρι του άρχοντος. Την δέ μεθεπομένη πήγε πράγματι μαζί με το Γεράδο στο ήγεμονικό κινήρι.

Ολόκληρη ή μέρα πέρασε καλά. Μά, προς το βράδυ, ενώ ή συνοδεία έτοιμαζόταν να γυρίσει, ένα τεράστιο άγρωγοόρουνο φάνηκε πίσω από κάτι χμιώκλαδα και όωρησε μπρός στους κινήριγούς... Η έμψάνισ αετή ήταν όλωσ δόβλου άπορροτή και δυό άλογα άρηνύσαν άμέσως. Το ένα ήταν το εκλέκτορος και το άλλο του Γούβ.

Ο εκλέκτορ ήταν λιμαρώς και πεπεισμένος καθάλαρος και δεν άργησε να τιθασάσει το άλογό του. Δεν συνέβη όμως το ίδιο και με τον άμοιο το ζωγάφο. Το άλογό του όωρησε αλαριώμως άνάμεσα στο δάσος. Ο Γεράδος είδε το κακό και όωρησε πίσω από τον άδελφό του. Μά ήταν άνοητος. Γιατί, στο λίγο, ενώ το άρηνύσμένο άλογο περνούσε άνάμεσα από κάτι λινανά δέντρα, ο Γούβ, ο όποιος τά είχε χάσει από τον τρώμο του, σάλωσε σε κάτι κλαδιά και ο Γεράδος τον είδε να ταλαντεύεται για μιά στιγμή εκεί ψηλά, ενώ το άλογό του έφραγε κάτω από τα σέλιη του και έσειτα να πέφτει κάτω!

Όταν ή συνοδεία έφτασε στον τόπο του διτυχημάτος, είδε το Γεράδο να θρηνη επάνω από το πτώμα του άδελφού του. Φανάζεσθε το σπαργαμό που δοκίμασε ο άμοιος καλλιτέχνης. Ο σπαργαμός αυτός και ή τιμήεις της σπενδιήσεως — γιατί ο Γεράδος θεωρούσε τον έαυτό του υπέψινο για τον άδικο χμιό του άδελφού του — δεν τον άφησαν ποτέ. Δεν πέρασε δέ πολλή καιρός και ο νεαρός ζωγάφος πήγε ν' άνταμάσει στον άλλο κομοτό άγαπημένο του άδελφό. Πέθανε από τη θλίψη του και πέθανε πολύ νεώρις, γιατί τά έργα που άφρασε, δείχνουν ότι αν ζούσε περισσότερο, θα δημιουργούσε άληθινά άριστοσηγήματα...

Μαυροκορδάτο. Ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως έφυγε από την Τρίπολι μιά μέρα πριν φτάσουμε έμεις εδώ. Πήγε στην Καλαμάτα για να συνεννοηθή με τους Μανιάτες για την ένισχυη της φροφάς του Ναυαρίνου.

Συνάμε πρωί, άποχωρετάμε τους γνωστούς μας, καθάλικεύομεν στα ζώα μας και ξεκινάμε. Προχωρούμε διαρκώς άνάμεσα σε πεδιάδες κατάφρατες, γόνιμες, βαθιπρόσινες. Παντού όμοσ είναι έρημιά. Παντού άπλώνεται ο τρώμος του πολέμου.

Φτάσαμε στην Καλαμάτα κοντά το βράδυ. Όπως στην Τρίπολι, έτσι κ' εδώ μάζ υποδέχεται ένα πλήθος κόσμου. Μάζ κιντάνε σάν να ήμαστε περίεργα τέρατα και μάζ συνοδεύουν ός στο σπίτι που μένει ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως κ' όποι θα καταλύομεν κ' έμεις.

Όπως έμαθα όμως λίγο άργότερα, δεν μαζέντηρε μόνο για μάζ όλωσ αυτός ο κόσμος. Ήθελαν να δούν έπίσης τον πρίγκιπα Μαυροκορδάτο, ο όποιος, όπως έγραψα παραπάνω, βρίζεται ήδη στην πόλι αυτή κ' είχε βγει να μάζ υποδεχτεί.

Έίνε τόσο το πλήθος των περιέργων, όστε με μεγάλη δυσκοιλία πληρώσω τον πρίγκιπα Μαυροκορδάτο, ο όποιος με χαιρέτά εύγενέστατα.

Η φροσιγονμία του Μαυροκορδάτου μου φάνηκε πολύ ώραστήρη και έφοραστιαώτερη από εκείνη που έβλεπα σε διάφορες είζόνες του στην Εδέσση. Ο πρίγκιπς κινείται ευφοιακά. Μολαταύτα τά ρούχα του είναι παλιά και σχισμένα... Γιατί φρασει τά ρούχα αυτά; Για λόγους πολιτικούς μιλούν παρα άπό πραγματιχη άνιχη. Μιλάνε όστόσο με εύχηρη τά Γαλλικά και ή συνομιλία του είναι ζορη, είζάριστη και γεμιά πνεύμα. Έπίσης διακρίνεται για την έτοιμότητά του.

Ο Μαυροκορδάτος έχει άξιόλογα προσόντα δημοσίον λειτουργού. Αντιλαμβάνεται γρήγορα την όμοια κάθε υποθέσεως και τη φράνει σε πέρασ χωρίς χρονοτριβή. Γι' αυτό κ' οι πολιτικοί του άντιπαλι, οι όποιοι δεν μπορούν ν' άρνηθούν αυτές τις άρετές του, λέν ότι χαιρίζεται την πέννα καλύτερα από το σταδί.

Το άξιωματώσηρο εν τούτοις είναι, ότι ο Μαυροκορδάτος δεν έξασει επί των συμπατριωτών του την έπαιροή που θα ταίριαζε στην άξια του και στον πατριωτισμό του. Τοπο άφείλεται στο ότι κατάγεται από Φαναριώτικη οικογένεια και δεν έχει πολλούς δεσμούς στον τόπο, όπως οι ντόπιοι καπεταναίοι και οι προήγοντες.

Ο Άλέξ. Μαυροκορδάτος διεζάγει σήμερα σφοδρόν άγώνα προς τους άντιπαλιους του, αλλά υποθέτω ότι δύσκολα θα κατορθώσει να άνέλθη στην άνωτάτη άρχή της χώρας. Έπειδι γνωρίζε όστόσο καλά το λαβύρινθο της Εφοριακής διπλωματίας, ή μόνη του φροντιδα είναι να διατηρήση την άνέξαρτησία της πατρίδος του. Αν δέ θρησκότη στην άνάγκη να έλέξη μεταξύν των Εφοριακικών κρατών έναν προστάτη, φρονώ ότι ο Μαυροκορδάτος θα προστιμούσε άδίστακτα τη Μεγάλη Βρεταννία, το πιο ισχυρό και πιο άρλοκορδες άπ' όλα τά Εφοριακά Κράτη.

Ο Μαυροκορδάτος άνέλαβε να με παρουσίαση και στον Πρόεδρο της Κυβερνήσεως Κοκκινωιάτη. Ο Κουντουριώτης, ντιμένος την κομηή στολή του νησιού του, καθόταν στανταρολόδι επάνω σ' ένα σοφά κ' έπαιε με το κομπολόι του. Έπειδι δεν ξέρε καμμιά ξένη γλώσσα, ή ονομιλία μας υπήρξε σύντομη και άσημαντη.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Η συνέχεια.

